

Rent strikt ansvar

Rent strikt ansvar

- Innebörden av begreppet: Rent strikt ansvar = ansvar *oberoende av någons oaktsamhet*
- Rätten till skadestånd grundar sig på grundval av *det sätt skadan uppstått på*
- I praktiken: ansvaret hänger samman med den *verksamhet* varur den emanerar
- Dock inte alltid en ”verksamhet” - hundar

När föreligger rent strikt ansvar

- Vid verksamheter som anses särskilt farliga.
- Farlig = (främst) om skada uppstår till följd av verksamheten så blir skadan – eller skadorna – allvarliga.
- Förutsätter i svensk rätt i princip lagstiftning (jmf t ex Danmark)

Historik

- Ansvarsformen i sin moderna tappning utvecklades som en konsekvens av skador i följd av järnvägstrafik
- Preussiska järnvägslagen fr 1838 sägs ofta vara startpunkten för den moderna utvecklingen
- Tidig svensk lagstiftning: 1886 järnvägsansvarighetslag

Rättspolitiska reflexioner

- (Jmf. skälen bakom culpaansvaret – man skall inte riskera bli skadeståndsskyldig om man inte ”gjort något fel” – varit oaktsam)
- Motivering för rent strikt ansvar:
Pulvrisering, men även preventionsskäl
- Kan rent strikt ansvar som en allmän ansvarsregel vara motiverad? Epstein.

Några författningar som stipulerar ett rent strikt ansvar

- **El-lagen**
- **Luftansvarighetslagen**
- **Atomansvarighetslagen**
- **Oljeansvarighetslagen**
- **Järnvägstrafiklagen**
- **Lagen om tillsyn över hundar och katter**
- **32 kap. miljöbalken**
- **Produktansvarslagen**
- **Sjölagen**

El-lagen (1997)

- Inte en skadeståndsrättslig lagstiftning men innehåller ansvarsregler
- Stadgar ett rent strikt ansvar för ”elskador”
- Ansvarssubjekt: Innehavare av starkströmsanläggning
- Ex på möjliga skador: Personskada (någon kommer i kontakt med elektrisk ledning) men även saksador

Luftfartsansvarighetslagen (1922)

- Den äldsta fortfarande gällande lagstiftningen som tar upp regler om rent strikt ansvar
- Gäller för markskador, exempelvis när ett plan störtar (jmf 9/11)
- Men även markskador som uppstår när flygplan fortfarande är på marken

Atomansvarighetslagen (1968)

- Känt exempel på rent strikt ansvar – bygger på internationella konventioner
- Ansvar bland annat för skada i följd av atomolycka i atomanläggning (= kärnkraftsverk), 5 §
- Obligatorisk försäkring för ex. atomanläggningsinnehavare, 22 §
- Staten subsidiär ”försäkringsgivare”, 28 §

Järnvägstrafiklagen (1985)

- Innehåller åtskilliga regler om rent strikt ansvar (med undantag för force majeure)
- Även regler till förmån för resenärer (jmf luftfart), inklusive personer på väg av och på järnvägsfordon (2:2), samt resenärs baggage (2:3)
- Omfattar ej tjuvåkare
- Reglerna indispositiva (1:2)
- Reglerna för sakskada för 3 man är invecklade, men ansvaret ofta rent strikt

Lagen om tillsyn över hundar och katter (1943) m m

- Rent strikt ansvar för *hundar* (6 §)
- Gäller ej inom avtalsförhållanden (ex. hunden överlämnad till kennel – skadar innehavare)
- Ansvarig: Ägare, men även ”nyttjare” m m
- Visst undantag för polishund (3 st)
- (Det finns även striktare ansvar för andra djur i äldre, möjligtvis gällande lagstiftning, ex: 22:7 BB, ”fä sargar fä”. Men även i ägofredslagen 47 §)

Allmänt om författningarna rörande rent strikt ansvar

- Det rent strikta ansvaret begränsas till skador som anses *typiska* för den farliga verksamheten, jmf en person som halkar i matsalen på Ringhals.
- Ansvarssubjekt är i allmänhet den som driver den anläggning som medför riskerna.

Ibland måste man göra en distinktion mellan ägare och innehavare – frågan är då vem som ansvarar, alternativt om båda ansvarar.

Allmänt om ... rent strikt ansvar, forts

- Betydelsen av force majeure (som kan medföra ansvarsfrihet enligt vissa av lagarna) – vad är force majeure?
- Praktiska betydelsen liten av inskränkningen
- Notera: Flera av lagarna innehåller en glidning mellan inom- och utomobligatoriskt ansvar (se främst järnvägstrafiklagen)

Strikt ansvar utan lagstöd

- Traditionella svenska inställningen: Lagstöd krävs för rent strikt ansvar
- Tidigare undantag för farliga militärövningar och sprängningar (nu under MB 32:4)
- Nyare undantag: Vissa skador i följd av vattenledningar m m

Regressfrågor etc

- Vad gäller vid en situation där en person culpöst orsakar en skada som en rent strikt ansvarig blir ersättningskyldig för?

Dramatiskt exempel: Terrorist som störtar ett flygplan

Huvudregel: Den rent strikt ansvarige har regressrätt mot den som svarar på culpa (men inskränkning kan följa av lagstiftningen)

Regressfrågor etc

- Regress mellan flera rent strikt ansvariga? Inte utan praktisk betydelse (tänk: miljöskada)
- Regleras i vissa fall i resp. lagtext, som dock kan vara vag, se t.ex MB 32:8
- I övriga fall, skriver Hellner, råder ”betydande osäkerhet”, men förmodligen avgörs det genom en allmän skälighetsbedömning

